



Porvoon turvallisen ja kestävä liikummisen suunnitelma



Turvallisen ja kestävän liikkumisen suunnitelma

Turvallinen liikenne syntyy monista tekijöistä. Liikenneonnettomuuksien taustalla on lukuisia liikenneympäristöön, ajoneuvoon ja liikkajaan liittyviä tekijöitä. Samoin liikenneturvallisuuden parantuminen edellyttää useiden tahojen toimia ja kiinteää yhteistyötä.

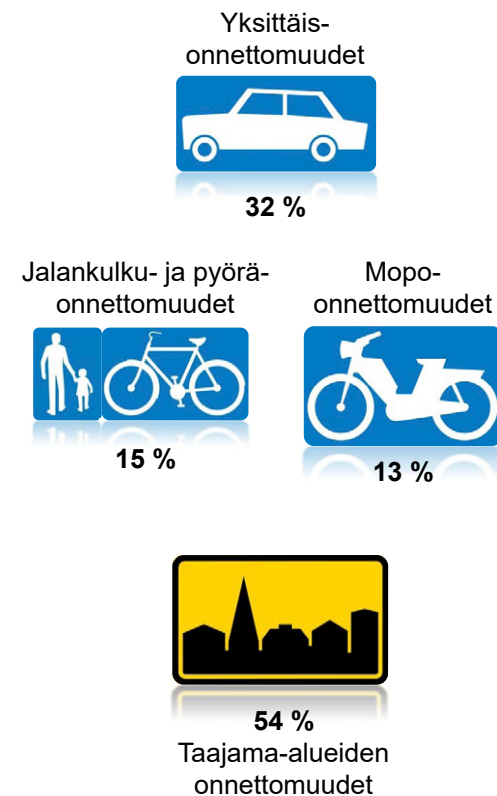
Liikenneympäristön parannustoimenpiteiden suunnittelun ja turvallisten ratkaisujen toteutuksen päävastuu on kaupungin kuntatekniikalla ja Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksella (ELY-keskus). Maankäytön suunnittelulla vaikutaan liikkumisen tarpeeseen ja turvallisen liikkumisen mahdollisuuksiin pitkällä aikavälillä. Tienkäyttäjien liikennekäyttäytymiseen ja taustalla vaikuttaviin asenteisiin ja arvoihin vaikuttaminen on keskeinen tapa parantaa koettua turvallisuutta ja siten tukea esimerkiksi kuntalaisten omatoimista liikkumista. Parhaimmillaan liikenneturvallisuusnäkökulma otetaan huomioon eri hallintokunnissa monissa toimisissa, kuten esimerkiksi henkilö- ja tavarakuljetusten hoitamisessa ja työntekijöiden liikkumisessa. Poliisin suorittama liikenteen valvonta ja Liikenneturvan tarjoama monipuolinen asiantuntija-apu liikenneturvallisuustyössä ovat merkittäviä. Arjen liikenteessä korostuu jokaisen liikkujan vastuullinen käyttäytyminen, muun muassa turvavälineiden käyttö, liikennesääntöjen noudattaminen ja muiden liikkujien huomioiminen.

Turvallisen ja kestävän liikkumisen suunnitelman pohjalta Porvoon kaupunki, ELY-keskus ja muut yhteistyötahot voivat toteuttaa jatkuvaa suunnitelmallista liikenneturvallisuustyötä sekä kestävän liikkumisen edistämistä alueella. Suunnitelmassa on kuvattu sekä liikenneympäristön parantamistoimenpiteet että liikenneturvallisuustyön toiminta.

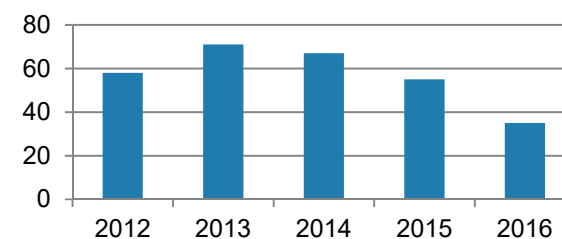
Liikenneturvallisuustilanne

Porvoossa tapahtui vuosina 2012–2016 yhteensä 1 423 poliisin tietoon tullutta tieliikenneonnettomuutta, joista 286 (20 %) johti henkilövahinkoon (kuolemaan tai loukkaantumiseen). Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä on viime vuosina jatkuvasti vähentynyt. Asukaslukuun suhteutettuna kaupungin alueella tapahtui enemmän henkilövahinkoon johtaneita onnettomuuksia (115 onnettomuutta / 100 000 as., keskiarvo vuosien 2012–2016 onnettomuuksista) kuin koko maassa keskimäärin (95 onn. / 100 000 as.).

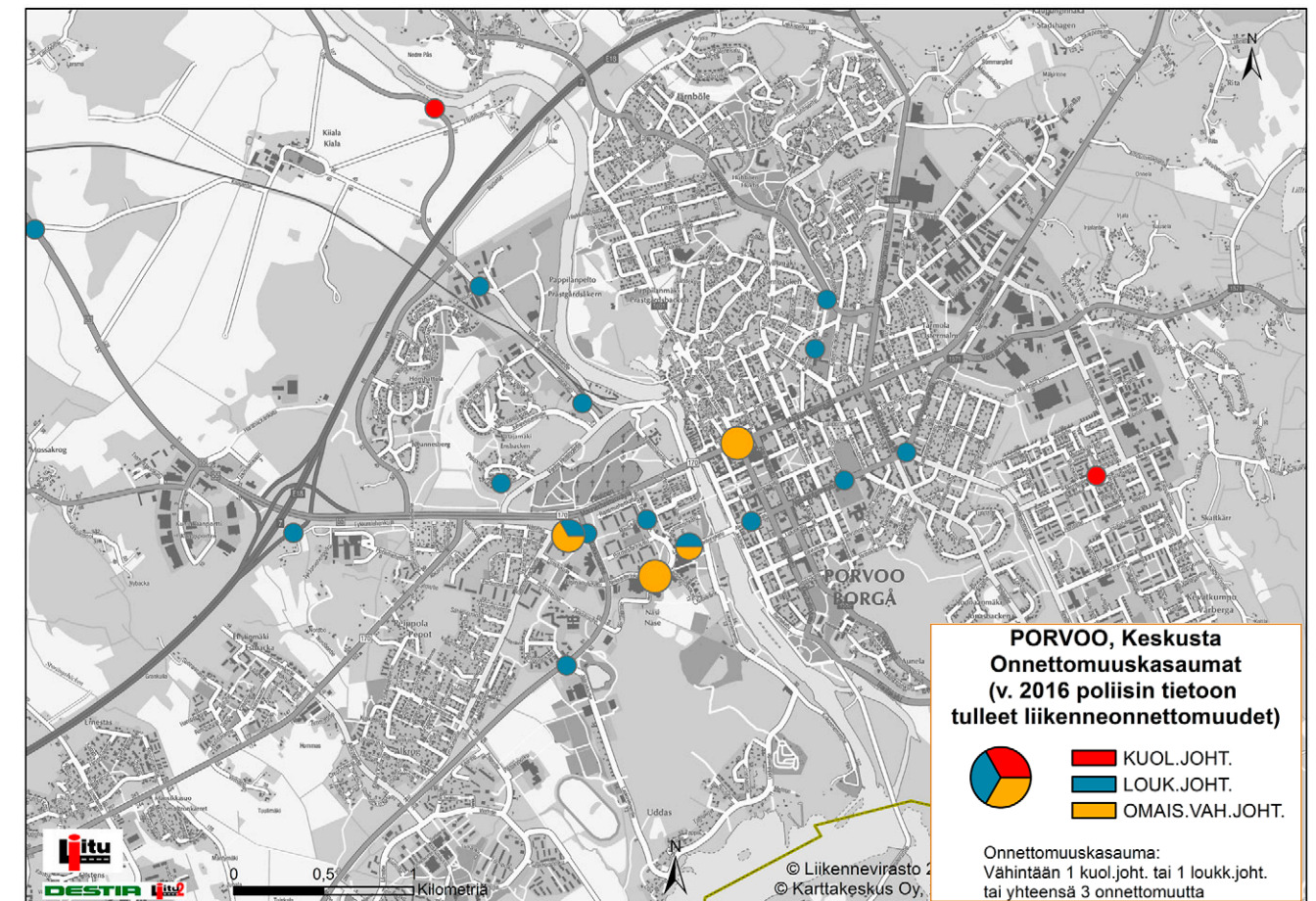
Yleisimmät henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet 2012–2016



Henkilövahinkoon johtaneet onnettomuudet



Liikenneonnettomuudet aiheuttavat inhimillistä kärsimystä. Kunnille ne merkitsevät myös taloudellisia menetyksiä. Liikenneviraston onnettomuuskustannusmallin avulla laskien Porvoossa kuluneiden viiden vuoden aikana tapahtuneet onnettomuudet maksoivat yhteiskunnalle vuosittain noin 18,1 miljoonaa euroa, josta kaupunki maksoi pääasiassa terveys- ja sosiaalityön kautta 15–20 % eli noin 3,6 miljoonaa euroa vuodessa.



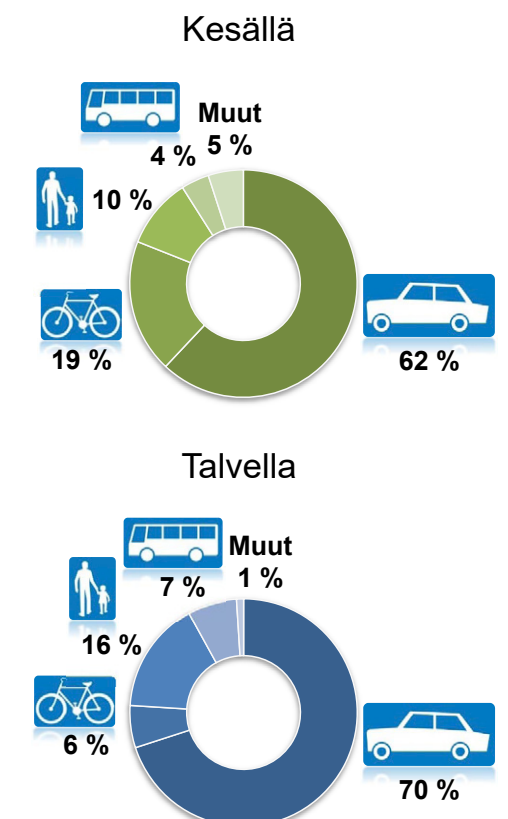
Liikenteen haasteet

Tärkeimmät kehittämistarpeet kuntalaisten mielestä liittyvät jalankulkuun ja pyöräteihin. Ongelmina koetaan teiden riittämättömyys ja jatkuvuuden puute, autoteiden risteämiskohtien ongelmallisuus sekä teiden huono kunto. Muita kehittämistarpeita ovat liittymien puutteelliset näkemät, maanteiden ja katu-ten huono kunto ja talvikunnossapito sekä yleisesti etenkin keskustan alueen liittymäjärjestelyt.

Vastaajien mielestä yleisimmät liikenneerikkomukset ovat nopeusrajoitusten noudattamatta jättäminen, turvavälin unohtaminen, puhelimen käyttö ilman handsfreetä ajon aikana sekä jalankulkijoiden ja pyöräilijöiden huomiotta jättäminen suojateillä. Turvalaitteiden käytön osalta lähes kaikki vastaajat käyttävät autoillessa turvavyötä ja lapsella turvaistuinta sekä mopoilla tai moottoripyöräillä kypärää. Sen sijaan polkupyöräkypärän käytössä on parantamisen varaa.

45 %:n mielestä Porvoossa on erittäin tai yleensä melko turvallista liikkua, 20 %:n mielestä liikkuminen on melko vaarallista tai erittäin vaarallista.

Kulkumuodot työ- ja asiointimatkoilla



Tavoitteet

Valtakunnallinen liikenneturvallisuustyö on vuodesta 2001 alkaen perustunut tieliikenteen turvallisuusvisioon. Visio kuvaa yhteistä tahtotilaa, jota kohden kaikki toimijat määrätietoisesti suuntaavat omaa toimintaansa. Valtakunnallisen vision pohjalta Porvoon omaksi visioksi määriteltiin:

Kenenkään ei tarvitse kuolla tai loukkaantua vakavasti liikenteessä. Pyöräily ja kävely ovat turvallisia liikkumismuotoja.

Visio kuvaa pitkän aikavälin tahtotilaa, johon pyritään aktiivisella liikenneturvallisuustyöllä erilaisin keinoin. Vision tavoittamisen ytimenä on maankäytön ja liikennenympäristön suunnittelun keinoin tarjota kuntalaisille viihtyisä ja turvallinen yhdyskuntarakenne ja liikennejärjestelmä.

Koettuun turvallisuuteen, liikennesääntöjen noudattamiseen, toisten huomioonottamiseen ja kun-

talaisten omatoimiseen liikkumiseen pyritään vaikuttamaan tietoihin, taitoihin ja asenteisiin vaikuttamalla. Viime kädessä jokainen kuntalainen voi omilla valinnoillaan toteuttaa visiota omassa liikkumisessaan. Visiota tukemaan asetettiin neljä konkreettista tavoitetta.

Tieliikenteessä tapahtuvia onnettomuuksia vähennetään valtakunnallisen tavoitteen mukaisesti.

Kestävät liikkumismuodot (jalankulku, pyöräily, joukkoliikenne) ovat käytetyimmät liikkumismuodot lyhyillä matkoilla ja työmatkaliikenteessä.

Keskustan ja palvelukylien alueella ovat toimivat, turvalliset, esteettömät ja yhteinäiset jalankulku- ja pyöräreitit.

Kaupungissa tehdään suunnitelmallista ja koordinoivaa liikenneturvallisuustyötä.



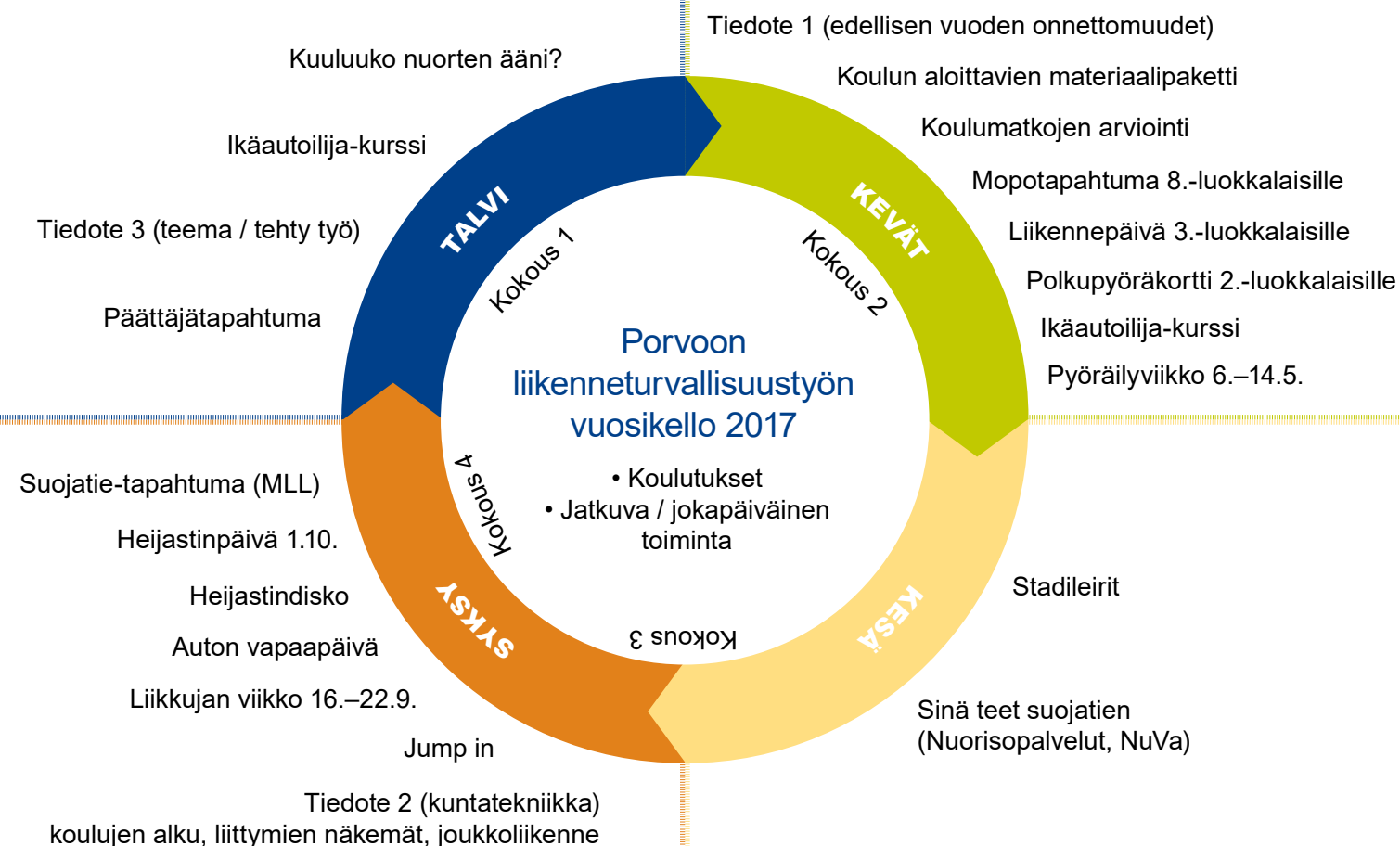
Liikenneturvallisuustyön kehittäminen

Kasvatus, koulutus ja tiedotus

Liikennekasvatuksella pyritään vaikuttamaan ihmisten käyttäytymiseen ja valintoihin liikenneturvallisuutta parantavasti. Liikenneturvallisuustyö jatkuu kaikissa elinkaaren vaiheissa painotuksien vaihdellessa ikäryhmittäin. Nopeusrajoitusten noudattaminen, suojatien kunnioittaminen ja turvalaitteiden käyttö parantavat kaikenikäisten turvallisuutta liikenteessä. Turvallisuutta arvostava aikuinen on myös hyvä esimerkki lapsille. Ikäihmisten liikkumismahdollisuuksia voidaan turvata yhteiskunnallisilla tukipalveluilla. Turvalaitteiden ja apuvälineiden käytöstä tiedottamalla parannetaan itsenäisesti liikkuvien turvallisuutta. Ikäautoilijoiden ajokykyä voidaan ylläpitää itseopiskeluaineiston ja Ikäautoilijan kuntokurssien avulla.

Liikenneturvallisuustyöllä parannetaan ihmisten tietämystä liikkumisympäristöstään ja turvallisen liikennekäyttäytymisen tiedostamista. Yhdessä fyysisen liikennenympäristön parantumisen kanssa tienkäyttäjien muuttuvat asenteet ja arvot parantavat liikenneturvallisuutta. Asenteisiin vaikuttaminen on kuitenkin pitkäjänteistä työtä, ja tuloksia on vaikea mitata tai osoittaa.

Liikenneturvallisuustyötä ohjataan vuosikellolla, jossa on kuvattu kaupungin liikenneturvallisuuden toiminta (tapahtumat, tiedotus). Vuosikellon lisäksi kaupungin eri tahojen jokapäiväinen ja jatkuva liikenneturvallisuustyö on kuvattu toimintasuunnitelmissa. Vuosikelloa päivitetään jatkuvasti ja toimintasuunnitelmia vuosittain edellisen vuoden kokemusten ja liikenneturvallisuusryhmässä sovittujen vuosittaisten painopisteiden mukaan.



Liikenneturvallisuusryhmä

Porvoossa liikenneturvallisuustyötä koordinoi poikihallinnollinen liikenneturvallisuusryhmä, joka koontuu neljä kertaa vuodessa. Ryhmässä käsitellään koko liikenneturvallisuustyön kenttää eli keskustellaan niin liikenneympäristöön, liikennekasvatukseen ja viestintään kuin valvontaankin liittyvistä toimenpiteistä. Toiminnan painopisteenä ovat kuitenkin liikennekasvatus ja viestintä sekä liikenneturvallisuustyön rakenteisiin liittyvät asiat, kuten eri henkilöstöryhmien kouluttaminen ja liikenneturvallisuusteeman kytkeminen kaupungin strategioihin.

Liikenneturvallisuusryhmän toiminnan keskeisenä tavoitteena on jatkuvan liikenneturvallisuustyön ylläpitäminen kaupungissa. Lisäksi tavoitteena on lisätä yhteistyötä eri hallintokuntien välillä sekä muiden kuntien ja ulkopuolisten tahojen kanssa, lisätä liikenneturvallisuustyön arvostusta erityisesti päättäjien keskuudessa sekä järjestää työlle tarvittavat resurssit. Liikenneturvallisuusryhmän rooli on ennen kaikkea koordinoiva. Liikenneturvallisuusryhmä määrittelee liikenneturvallisuustyön tavoitteet vuosittain edellisen vuoden palautteiden, kokemusten ja seurannan perusteella. Tavoitteita tukevien käytännön toimenpiteiden suunnittelusta ja toteuttamisesta huolehtivat liikenneturvallisuusryhmän ohjauksessa eri hallintokuntien työntekijät.

Liikenneturvallisuusryhmän tehtäviä ovat:

- Työn organisointi ja vastuun jakaminen.
- Tavoitteiden asettaminen ja painopisteiden määrittäminen sekä tarkistaminen vuosittain.
- Vuosikellon ja toimintasuunnitelmien päivittämisestä ja toteuttamisesta huolehtiminen.
- Liikenneturvallisuustilanteen ja -kehityksen sekä liikenneturvallisuustyön seuranta.
- Tiedottaminen sekä kaupungin hallinnon sisällä että ulospäin kuntalaisille.
- Eri liikkujaryhmien näkökulmien huomioiminen maankäytön ja liikenteen suunnitelmissa.



Porvoon liikenneturvallisuusryhmän kokoonpano

- Kuntatekniikka
- Kaupunkisuunnittelu
- Rakennusvalvonta
- Sivistystoimi
- Nuorisopalvelut
- Liikuntapalvelut
- Vanhuspalvelut
- Porvoon vanhempainyhdistys ry
- Sosteri
- Vammaisneuvosto
- Vanhusneuvosto
- Porvoon nuorisovaltuusto
- Liikenneturva
- Itä-Uudenmaan poliisilaitos
- Uudenmaan ELY-keskus

Kestävän liikkumisen edistäminen

Kestävällä liikkumisella tarkoitetaan liikkumisen painopisteen siirtämistä henkilöautoilua vähemmän päästöjä aiheuttaviin ja ihmisten hyvinvoinnin kannalta edullisiin kulkutapoihin. Viisas liikkuminen tarkoittaa sitä, että eri kulkutapoja käytetään järkevästi ja sopivasti: lyhyillä matkoilla kävellään tai pyöräillään, pitkillä matkoilla mennään junalla tai bussilla ja autoa käytetään silloin kuin se on sopivin tai jopa ainoa mahdollinen kulkutapa.

Jalankulun ja pyöräilyn houkuttelevuuteen vaikuttavat liikkumisympäristöjen viihtyisyys ja esteettömyys, liikkujien kokemus turvallisuus sekä väyläverkoston kattavuus ja laatutaso. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen tulee ensisijaisesti panostaa taajama-alueilla, joissa potentiaali näiden kulkutapojen käyttöön on suurin, mutta joissa myös liikenneturvallisuustilanne on heikoin. Jalankulun ja pyöräilyn olosuhteista huolehditaan erityisesti koulujen ja oppilaitosten, palvelukotien, kirjastojen, terveyskeskusten, joukkoliikenneterminaalien, urheilukohteiden, päivittäistavarakauppojen ja suurten työpaikkakeskittymien lähialueilla. Jalankulku- ja pyörätieverkkoa kehitetään ensisijaisesti täydentämällä olemassa olevaa verkkoa ja poistamalla epäjatkuvuuskohtia. Jalankulun ja pyöräilyn turvallisuuden parantaminen edellyttää autojen ajonopeuksien hillitsemistä sekä

turvallisia liikennejärjestelyitä etenkin liittymissä ja tietä ylitettäessä.

Liikenteen rauhoittaminen

Taajamien pahin liikenneturvallisuusongelma on korkea ajonopeus. Taajamissa henkilövahingot kohdistuvat yleensä jalankulkijoihin tai pyöräilijöihin. Nopeustason pienikin alentaminen vähentää henkilövahinkoriskiä merkittävästi. Liikenteen rauhoittamisen tavoitteena on asuin- tai asiointiympäristön turvallisuuden ja viihtyvyyden lisääminen jalankulun ja pyöräilyn ehdoilla. Liikenneympäristön tulee olla sellainen, että alhainen nopeustaso tuntuu mielekkäältä ja helpolta noudattaa.

Looginen nopeusrajoitus- ja etuajo-oikeusjärjestelmä toimivat perustana liikenteen rauhoittamisessa. Uusilla alueilla katuverkon rakentamisen yhteydessä pyritään katutilaa jäsentämällä ja oikein mitoittamalla takaamaan turvallinen ympäristö ilman erillisiä hidasteita. Tiivis katutila (tarkoituksenmukainen poikileikkaus ja katutilan rajaaminen istutuksin tai rakennuksin) ja pienipiirteinen geometria (lyhyet suorat osuudet ja pienet kaarresäteet) osoittavat kuljettajalle sopivan ajonopeuden. Hidasteilla voidaan alentaa ajonopeuksia koulujen ja muiden paljon kevyttä liikennettä synnyttävien alueiden ympäristöissä.

Liikenneympäristön parantaminen

Liikenneympäristön parantamiseksi on esitetty pieniä ja kustannustehokkaita tie- ja katuympäristön parannustoimia. Toimenpideohjelman laadinta on pohjautunut laajaan vuorovaikutukseen ELY-keskuksen, kaupungin ja sidosryhmien kanssa. Suunnittelun keskiössä on ollut kestävien liikkumismuotojen – jalankulun, pyöräilyn ja mopoilun – turvallisuuden parantaminen ajoneuvoliikenteen olosuhteita unohtamatta.

Liikenneympäristön toimenpiteet on raportoitu erillisenä toimenpideohjelmana. Kullekin toimenpiteelle on määritetty kustannusarvio, kiireellisyysluokka ja vastuutaho. Porvooseen on esitetty yhteensä 57 parantamiskohdetta ja niihin 80 yksittäistä toimenpidettä. Toimenpiteet on määritelty kolmeen kiireellisyysluokkaan noin kymmenen vuoden ajalle. Porvoon toimenpiteiden yhteenlaskettu kustannusarvio on 2,2 miljoonaa euroa, josta kaupungin osuus on 1,6 miljoonaa euroa (71 %). Osa kustannusarvioista on suuntaa antavia ja osa toimenpiteistä vaatii jatkosuunnittelua. Kiireellisyysluokat ovat suuntaa antavia, ja ne voivat muuttua esimerkiksi yleisen taloustilanteen vuoksi.



Jatkotoimenpiteet ja seuranta

Seurannan tavoitteena on tarkastella, miten liikenneturvallisuustyössä on onnistuttu. Liikenneturvallisuustyö on luonteeltaan pitkäjänteistä, ja onnettomuuksien syntyyn vaikuttavat useat tekijät yhdessä. Yksittäisten toimenpiteiden vaikutuksia ei yleensä ole suoraan nähtävissä onnettomuustilastoissa, vaan työn tulokset näkyvät vasta pidemmän ajanjakson kuluessa. Seurannan kautta pyritään osoittamaan, että tehty työ on oikeansuuntaista. Seuranta auttaa myös niukkojen resurssien kohdentamisessa ja liikenneturvallisuustyön suunnittelussa. Seurannan kautta voidaan vaikuttaa myös työntekijöiden motivaatioon jatkaa toimintaa.

Liikenneturvallisuustyön jatkuvan koordinoinnin ja järjestelmällisen seurannan apuvälineenä käytetään mittareita. Mittareiden avulla voidaan muodostaa käsitys liikenneturvallisuustyön edistymisestä ja ryhtyä tarvittaviin jatkotoimenpiteisiin. Mittareiden tavoitteena on oman työn kehittäminen liikenneturvallisuuskehityksen perusteella. Tämä palvelee kaikkia liikenneturvallisuustyötä tekeviä tahoja, sillä mittarit kuvaavat pelkistetyksi liikenneturvallisuustyön edistymistä ja sen tavoitteita.

Turvallisen ja kestävästi liikkumisen suunnitelma esitetään käsiteltäväksi kaupungin asianomaisissa lautakunnissa ja hallituksessa. Poliittinen käsittely vahvistaa liikenneturvallisuudelle asetetut tavoitteet ja osoittaa työhön tarvittavat resurssit. Tämä korostaa omalta osaltaan liikenneturvallisuustyön painoarvoa. Suunnitelman valmistuttua tärkeintä on käytännön toiminnan jatkaminen ja toimenpiteiden toteutuksen aloittaminen.

Mittarit

- Kuolleiden määrä (henkilöä / vuosi)
- Loukkaantuneiden määrä (henkilöä / vuosi)
- Henkilövahinkoon johtaneiden onnettomuuksien määrä (kpl / vuosi)
- Nopeusrajoitusta noudattavien määrä (<5 km/h)
- Turvavälineiden käyttö (pyöräilykypärä, heijastin)
- Liikenneturvallisuusryhmän kokousten määrä
- Tapahtumien / koulutusten määrä
- Laaditut tiedotteet
- Liikenneympäristön toimenpiteiden toteuttaminen (toimenpiteiden määrä, kustannukset)

Lisätietoja:

Hanna Linna-Varis, Porvoon kaupunki
Herkko Jokela, Uudenmaan ELY-keskus

Porvoon kestävästi ja turvallisesti liikkumisen suunnitelma

Aineistot ladattavissa:

www.porvoo.fi

Suunnitelman laatija: Jutta-Leea Ylönen / Destia Oy
Kuvat: Elisabeth Rauh (kansi, s. 4, s. 6), Antti Udd (s. 7)
Taitto: Kimmo Pitkänen / Pieni viestintätoimisto Tampere oy